

РЕПУБЛИЧКО ЈАВНО ТУЖИЛАШТВО
Република Србија

**ОПШТЕ ОБАВЕЗНО УПУТСТВО
О НАЧИНУ ПОСТУПАЊА СЛУЖБЕ ЗА ИНФОРМИСАЊЕ И ПОДРШКУ
ОШТЕЋЕНИМА И СВЕДОЦИМА У ЈАВНИМ ТУЖИЛАШТВИМА**

Београд, 2016

Република Србија
РЕПУБЛИЧКО ЈАВНО
ТУЖИЛАШТВО
О.бр. 2/16
05.12.2016. године
БЕОГРАД

На основу чл. 25. Закона о јавном тужилаштву, Републички јавни тужилац издаје

**ОПШТЕ ОБАВЕЗНО УПУТСТВО
О НАЧИНУ ПОСТУПАЊА СЛУЖБЕ ЗА ИНФОРМИСАЊЕ И ПОДРШКУ
ОШТЕЋЕНИМА И СВЕДОЦИМА У ЈАВНИМ ТУЖИЛАШТВИМА**

**Глава I
ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ**

**Предмет упутства
Члан 1**

Овим упутством уређује се начин поступања Службе за информисање и подршку оштећенима и сведоцима у јавним тужилаштвима (у даљем тексту: СИП) у складу са Закоником о кривичном поступку (даљем тексту: ЗКП), Правилником о управи у јавним тужилаштвима и другим релевантним националним прописима и стратешким документима и међународним стандардима, укључујући ЕУ Директиве.

**Циљ рада СИП
Члан 2**

Циљ оснивања СИП у јавним тужилаштвима је да се у току поступка оштећенима (жртвама) и сведоцима кривичних дела омогући ефикасно остваривање права на добијање информација и права на приступ услугама подршке, ради олакшавања њиховог учешћа у поступку и веће ефикасности поступка.

Начела рада СИП

Члан 3

СИП поступа према оштећенима (жртвама) и сведоцима на уважавајући, обзиран, примерен и професионалан начин у току сваког контакта, уз пуно поштовање њихове личности и достојанства, у складу са следећим начелима:

- индивидуалне процене потреба жртава
- забране дискриминације
- спречавања поновне и секундарне виктимизације
- најбољег интереса детета.

Начело индивидуалне процене потреба жртава

Члан 4

Приликом поступања са оштећенима, СИП предузима мере да оштећени добију благовремену и индивидуалну процену потреба, у складу са националним законодавством, ради индивидуализованог приступа пружању подршке и евентуалног препознавања потреба за додељивањем статуса посебно осетљивог сведока, као и ради предузимања мера за спречавање поновљене виктимизације, у сарадњи са поступајућим замеником јавног тужиоца.

Приликом индивидуалне процене потреба, СИП посебно треба да има у виду:

- тежину и околности кривичног дела,
- личне карактеристике оштећеног (пол, родни идентитет, националну или етничку припадност, инвалидитет, припадност рањивој друштвеној групи)
- однос жртве са учиниоцем (сродство, однос зависности),
- дикриминаторни мотив у односу на припадност оштећеног лица заштићеним категоријама у смислу чл. 54а Кривичног законика (кривично дело учињено из мржње).

Начело забране дискриминације

Члан 5

СИП пружа мере подршке свим оштећенима и сведоцима на једнак начин, у складу са забраном дискриминације по било ком основу.

Начело спречавања секундарне и поновне виктимизације

Члан 6

У складу са правилима националног законодавства, не доводећи у питање право на одбрану, а у складу са индивидуалном проценом, јавни тужилац у сарадњи са СИП обезбеђује да се испитивање оштећених обавља без неоправданог одлагања након

пријављивања кривичног дела, да се број испитивања оштећених сведе на најмању меру и по могућству избегне сваки контакт између окривљеног и оштећеног, да се оштећени или сведок испита употребом техничких средстава за пренос слике и звука, када год за то постоје законски разлози и техничке могућности, као и да се приликом испитивања води рачуна о поштовању личности, достојанства и приватности оштећеног, у складу са стандардима из праксе Европског суда за људска права.

Начело најбољег интереса детета **Члан 7**

Када је у питању малолетно оштећено лице, јавни тужилац, у сарадњи са СИП, поступаће у сваком случају у складу са најбољим интересом детета, тако што ће се испитивање малолетног оштећеног обавити уз помоћ психолога, педагога или другог стручног лица, у присуству пуномоћника, водећи рачуна да се број испитивања сведе на најмању могућу меру и да се, када год за то постоје могућности, обави употребом средстава за пренос слике и звука, као и ван службених просторија органа поступка.

Уколико није могуће са сигурношћу утврдити да ли је оштећени малолетно лице, СИП ће поступати у складу са ставом 1 овог члана.

Глава II **ОРГАНИЗАЦИЈА, СИСТЕМ РАДА И ОПИС ПОСЛОВА СИП**

Право приступа СИП **Члан 8**

Право приступа СИП имају оштећени и сведоци у току поступка.

Радно време СИП **Члан 9**

Службеници СИП обављају послове из надлежности СИП у току радног времена јавног тужилаштва.

Унутрашња организација **Члан 10**

СИП се организује при управи у вишим јавним тужилаштвима, а може се организовати и при основним јавним тужилаштвима, у складу са законом и Правилником.

У згради у којој је смештено више правосудних органа може бити организована заједничка служба за подршку оштећенима и сведоцима, а на основу споразума руководиоца тих органа.

Број запослених у СИП одређује се у складу са Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у тужилаштвима.

СИП је непосредно одговорна за свој рад јавном тужиоцу или лицу које јавни тужилац одреди (у даљем тексту: Координатор СИП).

СИП доставља Координатору СИП тромесечне и годишње извештаје о свом раду, а координатор СИП је дужан да јавног тужиоца на погодан начин информише о наведеним извештајима о раду СИП.

Координатор СИП руководи, надзире и усмерава рад СИП.

СИП, најмање једном тромесечно, а по потреби и чешће, одржава састанке са Координатором СИП, ради извештавања о текућим питањима и уједначавању праксе.

Основна делатност СИП

Члан 11

Основни задатак СИП је да пружи потребне информације оштећенима и сведоцима у вези са њиховим учешћем у поступку, а првенствено у фази истраге, изврши процену њихових потреба и пружи им информацију о начину њиховог остваривања, као и да пружи подршку за њихово учешће у поступку, било непосредно, било упућивањем другим надлежним државним органима, институцијама и организацијама које пружају услуге подршке.

У току рада са сведоцима и оштећенима, запослени у СИП не могу са тим лицима разговарати о садржини њихових исказа, давати правне савете, нити на било који начин утицати на исказ сведока.

Све информације до којих дођу запослени у СИП у свом раду представљају професионалну тајну.

Запослени у СИП не могу се саслушати у својству сведока на суду у конкретном предмету у вези са својим радом са сведоцима.

Глава III ПОСЛОВИ СИП

Достављање информација Члан 12

Оштећеним лицима и сведоцима се уз позив за сведочење доставља брошура која садржи основне информације о њиховим правима и информације о СИП.

СИП обезбеђује брошуру за оштећена лица и сведоке и доставља је поступајућем заменику јавног тужиоца ради достављања оштећеним лицима и сведоцима уз позив за сведочење.

У електронску базу података СИП (посебну табелу или софтвер) заводи се податак о пружању услуге, односно датум када је послата брошура.

Информације које СИП пружа Члан 13

Уколико се оштећено лице или сведок обрати за даље информације лично, путем телефона или електронске поште, СИП пружа адекватан одговор, у оквиру овлашћења прописаних Закоником о кривичном поступку и Правилником о управи у јавним тужилаштвима, након што се увери у идентитет тражиоца информације.

СИП оштећенима и сведоцима, једноставним и лако разумљивим језиком, пружа информације о:

- правима и обавезама, у складу са ЗКП,
- поступку за подношење кривичне пријаве,
- могућности и начину остваривања контакта са дежурним и/или поступајућим замеником јавног тужиоца,
- статусу предмета, фази у којој се поступак налази, наредној фази поступка, као и правима у случају одбачаја кривичне пријаве и одустанка од кривичног гоњења,
- начину, времену и месту испитивања;
- праву оштећеног да изврши увид у списе предмета у складу са ЗКП и Правилником о управи у јавним тужилаштвима,
- организацијама и удружењима која пружају специјализовану помоћ,
- доступним услугама и врсти подршке од стране других државних органа, институција и невладиних организација (основне информације о медицинској, психолошкој и специјалистичкој помоћи и подршци, начину успостављања контакта са организацијама за пружање услуга привременог смештаја, нпр. сигурна кућа),

- могућности да се добије законом предвиђена заштита (у складу са ЗКП: основна заштита сведока, посебно осетљиви сведок и заштићени сведок и у складу са Законом о програму заштите учесника о кривичном поступку),
- праву да у току поступка употребљавају свој језик и писмо, као и праву на превођење;
- праву на накнаду трошкова учињених поводом поступка и праву на имовинско правни захтев;

Уколико постављено питање превазилази стандардан одговор или овлашћења СИП, СИП обавештава оштећено лице/ сведока да није овлашћена да даје ту врсту информација и да ће се о томе даље консултовати.

Након извршене консултације са Координатором СИП или поступајућим замеником јавног тужиоца, СИП пружа информацију оштећеном лицу/ сведоку или по претходном договору, заказује пријем код поступајућег замеником јавног тужиоца.

Уколико оштећено лице/ сведок изрази бојазан за безбедност, СИП га упућује на разговор са поступајућим замеником јавног тужиоца, у складу са чл. 15 овог упутства

Поступање СИП са оштећенима и сведоцима

Члан 14

СИП поступа према оштећенима и сведоцима у складу са индивидуалном проценом потреба пре, у току и непосредно након давања исказа.

Приликом првог контакта, оштећеном и сведоку пружа се могућност да изрази своје потребе, забринутост и очекивања, постави питања и у складу са принципима конструктивне комуникације, на уважавајући, обзиран и професионалан начин, пружају информације из члана 13 Упутства, као и практичне информације увези са доласком у јавно тужилаштво (радно време јавног тужилаштва, правила облачења у јавном тужилаштву и друге корисне информације).

По могућству, пријем оштећеног и сведока обавиће се у за то посебно предвиђеној просторији, уз поштовање приватности и основних потреба лица.

СИП води посебну евиденцију о свим контактима оствареним са оштећенима и сведоцима.

Сарадња СИП са јавним тужиоцем и запосленима у тужилаштву

Члан 15

Мере из делокруга свог рада, СИП у сваком случају предузима у сарадњи и уз консултацију са поступајућим или дежурним замеником јавног тужиоца, односно Координатором СИП.

СИП благовремено обавештава поступајућег заменика о посебним потребама оштећеног и сведока (аслушавање ван просторија тужилаштва, болест сведока и оштећеног, потреба за пратиоцем, потреба за смештајем и превозом, постојању претње и другим значајним информацијама).

Уколико СИП на основу добијених информација процени да су сведоку или оштећеном потребне мере заштите, или уколико сам сведок или оштећено лице затражи неку од мера заштите, сачиниће се о томе службена белешка која ће без одлагања бити достављена поступајућем заменику јавног тужиоца, дежурном јавном тужиоцу или у њиховом одсуству Координатору СИП.

По договору са замеником јавног тужиоца, СИП заказује оштећеном лицу или сведоку заинтересованом за мере заштите пријем код поступајућег заменика јавног тужиоца.

У складу са овим Упутством, јавни тужиоци у свом раду остварују неопходне контакте са запосленима у СИП.

Поступајући заменик јавног тужиоца обавештава Кординатора СИП о свим променама у вези са испитивањем сведока и оштећених (одлагање саслушања, промена термина, промена места саслушања), у циљу благовременог прослеђивања информација сведоцима и оштећенима.

СИП у свом раду сарађује са правосудном стражом.

У складу са индивидуалном проценом потреба, правосудна стража омогућиће сведоку и оштећеном у посебним ситуацијама долазак и одлазак из тужилаштва уз мере обезбеђења (нпр. пратња, долазак и одлазак на посебан улаз/излаз и сл.).

Сарадња СИП са другим јавним тужилаштвима

Члан 16

Уколико се СИП обрати оштећено лице/ сведок у предмету другог јавног тужилаштва са истог апелационог подручја у коме није основана Служба за информисање и подршку оштећенима и сведоцима, СИП даје стандардан одговор и то:

- информацију о правима и обавезама оштећеног лица и сведока из ЗКП,
- информацију о току и фазама кривичног поступка генерално или, након прибављања информације у надлежном јавном тужилашству, о статусу предмета тј. наредној фази кривичног поступка у датом предмету,
- информацију о доступним услугама подршке од стране других надлежних државних органа и институција, као и релевантних организација цивилног друштва.

СИП може, у сарадњи са надлежним јавним тужилаштвом, оштећеном лицу и сведоку доставити информацију о контакт особи и контакт телефону у надлежном јавном тужилаштву за даљу комуникацију.

Глава IV

ОДНОС СЛУЖБЕ СА ДРУГИМ ДРЖАВНИМ ОРГАНИМА, ИНСТИТУЦИЈАМА И НЕВЛАДИНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА

Сарадња СИП са Министарством унутрашњих послова

Члан 17

СИП сарађује са одговарајућим службама у Министарству унутрашњих послова.

Сарадња СИП са судом

Члан 18

СИП оштећене и сведоке обавештава о постојању Службе за помоћ и подршку сведока и оштећених у суду (у даљем тексту: СПП) и по потреби успоставља контакт и сарађује са са њом.

У згради у којој је смештено више правосудних органа може бити организована заједничка служба за помоћ и подршку оштећенима и сведоцима, а на основу споразума руководиоца тих органа.

По договору руководиоца правосудних органа, Службе за помоћ и подршку оштећенима и сведоцима могу користити исту просторију за пријем оштећених и сведока, уз поштовање приватности и основних потреба лица.

Уколико се СИП обрати оштећено лице или сведок након потврђивања оптужног акта, СИП ће га упутити на СПП при надлежном суду, уколико таква СПП постоји, а податке о дану и часу обраћања унети у електронску базу података и о томе сачинити службену белешку која се обавезно, без одлагања, доставља поступајућем заменику јавног тужиоца.

У случају исказане потребе за састанком са поступајућим замеником јавног тужиоца, нпр. у циљу спречавања секундарне виктимизације, СИП може заказати пријем код поступајућег заменика јавног тужиоца.

Сарадња СИП са другим државним органима

Члан 19

СИП сарађује са другим министарствима, државним органима и институцијама које у оквиру предузимања мера из своје надлежности долазе у контакт са оштећенима и сведоцима.

СИП и наведени државни органи размењују информације до којих долазе у свом раду, а које су од значаја за помоћ и подршку оштећенима и сведоцима, у складу са прописима о заштити података, Закоником о кривичном поступку и Правилником о управи у јавним тужилаштвима.

Сарадња СИП са организацијама цивилног друштва

Члан 20

СИП може, по потреби, оштећеним лицима и сведоцима пружити основну информацију о организацијама цивилног друштва које пружају услуге подршке и упутити их на њих или, уколико се то од њих затражи, остварити контакт са њима, посебно имајући у виду Споразуме о сарадњи које је Републичко јавно тужилаштво закључило са организацијама цивилног друштва (Виктимолошко друштво Србије, АСТРА, АТИНА).

Сарадња СИП са службама у иностранству

Члан 21

У случају сведочења по замолници, СИП ће по потреби успоставити сарадњу са одговарајућим службама надлежног иностраног правосудног органа, ради координације рада и пружања ефикасне и квалитетне подршке оштећеном и сведоку.

СИП ће у случају потребе, у сарадњи са поступајућим замеником јавног тужиоца, пружити помоћ и подршку сведоку и оштећеном приликом испитивања употребом техничких средстава за пренос слике и звука.

Глава V

ВОЂЕЊЕ ЕВИДЕНЦИЈЕ У СИП

Евидентирање и електронска база података

Члан 22

Евиденција о оштећеним лицима и сведоцима и пруженим услугама информисања и подршке води се у виду електронске евиденције (базе података), кроз уписник СИП и по предметима.

У електронску евиденцију уносе се следећи подаци:

- сви идентификациони и контакт подаци о оштећеном лицу или сведоку (име, презиме, место пребивалишта или боравишта, број телефона, e-mail адреса ако је поседује),
- подаци о индивидуалној процени потреба оштећеног и сведока,
- садржај достављене информације, дан, час и начин пружања информације и подршке,
- подаци о траженим и додељеним мерама заштите,
- број предмета,
- дан и час испитивања,
- кратка садржина разговора са службеником СИП,
- подаци о упућивању и сарадњи са другим органима и организацијама,
- информације које су прослеђене поступајућем заменику јавног тужиоца,
- други релевантни подаци.

Приступ информацијама из електронске базе података имају запослени у СИП, координатор СИП и поступајући јавни тужилац.

Службене белешке, примљена и отпремљена писмена заводе се у уписник СИП.

За сваки предмет се формира спис у који се уносе све предузете радње од стране СИП.

У сваком конкретном предмету у коме је оштећено лице или сведок позвано од стране поступајућег заменика јавног тужиоца ради испитивања, пре него што такав сведок или оштећено лице буду испитани, уложиће се у предмет службена белешка или извод из електронске евиденције о контакту СИП са тим сведоком или оштећеним лицем.

ГЛАВА VI ОБУКА ЗАПОСЛЕНИХ У СИП

Обука запослених у СИП Члан 23

Обука запослених у СИП организује се периодично у сарадњи са Републичким јавним тужилаштвом, Државним већем тужилаца и Правосудном академијом Републике Србије.

РЕПУБЛИЧКИ
ЈАВНИ ТУЖИЛАЦ
Загорка Доловац

